

HOOFDSTUK ZES

Het getal is vol

Drie ogen en vier armen

Wat Bhishma daarop tegen Bhima zei, hoorde de hele vergadering, ook Shishupala.

En Bhishma vertelde.

Deze Shishupala werd geboren in het koningshuis van Chedi, met drie ogen en vier armen. Zodra hij geboren was, schreeuwde hij en balkte hij als een ezel. Zijn vader en zijn moeder schrokken, en hun verwanten ook. Ze zagen dat onnatuurlijke teken en besloten het kind te verstoten. Maar de koning en de koningin zaten daar met hun ministers en hun huispriester, verlamd van zorg, en toen zei een stem zonder lichaam tegen hen:

'Deze zoon die je geboren is, koning, zal geluk hebben en grote kracht. Wees daarom niet bang voor hem, en zorg zonder angst voor het kind. Jij zult niet zijn dood zijn. Zijn tijd is nog niet gekomen. Zijn dood, die hem met een wapen zal doden, is al geboren.'

Uit liefde voor haar zoon werd de moeder bang, en ze zei tegen het onzichtbare wezen: 'Wie deze woorden over mijn zoon gesproken heeft, voor hem buig ik met gevouwen handen, of hij nu een verheven god is of een ander

wezen. Laat hij nog één woord zeggen. Ik wil horen wie de doder van mijn zoon zal zijn.'

'Als dit kind op iemands schoot ligt en zijn twee overtollige armen vallen op de grond, zoals twee slangen met vijf koppen, en als het derde oog op zijn voorhoofd verdwijnt wanneer het hem ziet, dan is dat zijn doder.'

Overal op aarde hoorden de koningen van het kind met drie ogen en vier armen, en van wat het onzichtbare wezen had gezegd, en ze kwamen naar Chedi om het te zien. Zijn vader, de koning van Chedi, eerde hen allemaal en legde het kind bij ieder van hen op schoot. Duizend koningen hielden het vast, de een na de ander, en toch gebeurde niet wat de stem had gezegd.

Ook Balarama en Krishna, twee sterke helden van de Yadava's, hoorden ervan in Dvaraka. Ze gingen naar de hoofdstad van Chedi om de zuster van hun vader te zien, de dochter van de Yadava's die daar koningin was. Ze groetten iedereen naar zijn rang, ook de koning en de koningin, vroegen hoe het met allen ging en gingen zitten, en men eerde hen. Toen legde de koningin het kind zelf op de schoot van Krishna. Nog maar net lag het daar, of de twee overtollige armen vielen af, en het oog op zijn voorhoofd verdween.

De koningin schrok. 'Krishna, ik ben bang,' zei ze. 'Geef me een gunst. Jij bent de troost van wie in nood is, en je neemt de angst weg van wie bang is.'

'Wees niet bang, tante,' zei Krishna. 'Jij kent de dharma. Van mij heb je niets te vrezen. Welke gunst zal ik je geven? Wat moet ik voor je doen? Of ik het kan of niet, ik doe wat je vraagt.'

'Je zult voor mij de vergrijpen van Shishupala moeten vergeven, sterke held van de Yadu's. Dat is de gunst die ik vraag.'

'Honderd vergrijpen van je zoon, tante, waarvoor hij de dood verdient, zal ik hem vergeven. Treur er niet om.'

'Zo is het gegaan, Bhima,' zei Bhishma. 'En daarom daagt deze slechte koning met zijn kleine verstand je uit: hij is trots op de gunst die Krishna hem gegeven heeft.'

De bhulinga-vogel

'Dat de koning van Chedi jou uitdaagt, Bhima, jou wiens kracht niet afneemt, komt niet uit zijn eigen hoofd,' zei Bhishma. 'Het is de beslissing van Krishna zelf, die de wereld in stand houdt. Welke koning op aarde zou mij durven

beledigen zoals deze schande van zijn geslacht het vandaag doet, als het lot hem niet al in zijn greep had? Hij draagt een deel van de vurige kracht van Hari, van Vishnu, en Hari wil dat deel terug. Daarom brult deze slechte koning van Chedi als een tijger, en om ons allemaal geeft hij niets.'

Shishupala verdroeg het niet langer. 'Laat onze vijanden zo machtig zijn als deze Krishna, voor wie jij telkens weer van je zetel opstaat om hem te prijzen, als een betaalde lofzanger. Als je er zo'n plezier in hebt anderen te prijzen, Bhishma, laat Krishna dan en prijs deze koningen. Prijs Darada, de koning van de Valhika's, een voortreffelijk koning: toen hij geboren werd, spleet de aarde. Prijs deze Karna, Bhishma: de heer van Anga en Vanga, die een grote boog spant en even sterk is als de god met de duizend ogen. Hij is geboren met hemelse oorringen, door de goden gemaakt, en met een pantser dat glanst als de opkomende zon, en hij heeft Jarasandha, die niemand kon verslaan, in een worstelgevecht overwonnen en zijn lichaam gebroken. Prijs Drona en Ashvatthama, vader en zoon, allebei grote wagenstrijders, brahmanen van de hoogste rang, die lof verdienen. Wordt een van die twee woedend, dan kan hij deze aarde vernietigen met alles wat erop leeft en beweegt. Ik ken geen koning die in de strijd tegen Drona of Ashvatthama opgewassen is. Waarom wil je hen niet prijzen?

Je gaat voorbij aan Duryodhana, de grote koning, met wie zich op de hele aarde tot aan de zee niemand kan meten, en aan koning Jayadratha, die de wapens zo goed kent. Je gaat voorbij aan de oude Kripa, de zoon van Sharadvat, de leraar van de prinsen van Bharata. Je gaat voorbij aan Rukmi, de boogschutter, en aan Bhagadatta, die de offerpaal in zijn vaandel voert, aan Virata en Drupada, aan Shakuni en aan Ekalavya de nishada. Waarom prijs je Krishna? En als je er toch altijd op uit bent anderen te prijzen, waarom dan niet Shalya en de andere vorsten hier?

Wat kan ik eraan doen, als je vroeger nooit hebt geluisterd naar de ouden die over de dharma spraken? Heb je nooit gehoord dat vier dingen niet passen bij de arya's: jezelf laken, jezelf prijzen, een ander laken en een ander prijzen? Niemand keurt het goed dat jij uit dwaasheid, met zoveel toewijding, steeds weer Krishna prijst, die geen lof verdient. Hoe kun jij, alleen omdat je het zelf wilt, de hele wereld laten rusten in een knecht van Kamsa, een koeherder? Of nee, dit is geen toewijding van je. Het is je aard, zoals ik al zei: net als de bhulinga-vogel.

Aan de overkant van de Himalaya leeft een vogel die bhulinga heet. Wat men haar hoort roepen, gaat altijd tegen haar eigen daden in. "Niets overhaasten!" roept ze, zo zegt men, en ze merkt niet dat ze zelf alles overhaast. Terwijl de leeuw eet, pikt die dwaze vogel het vlees tussen zijn tanden uit. Ze leeft alleen omdat de leeuw het wil. Zo praat jij, Bhishma, jij die de dharma niet kent. Je leeft alleen omdat deze koningen het willen. Niemand doet zoveel waar de hele wereld een hekel aan heeft als jij.'

'Ik leef dus omdat deze vorsten het willen,' zei Bhishma, zo dat de koning van Chedi het hoorde. 'Ik, die deze koningen niet meer tel dan stro.'

Bij die woorden werden de koningen woedend, maar niet allemaal: sommigen waren in hun schik, anderen scholden op Bhishma. Een paar grote boogschutters riepen: 'Die slechte, verwaande oude Bhishma verdient geen vergeving. Slacht hem als een offerdier, koningen, hij is het niet anders waard, of laten we hem samen in een vuur van stro verbranden.'

'Aan wat hier gezegd en teruggezegd wordt, zie ik geen einde,' zei Bhishma. 'Luister allemaal naar wat ik zeg. Slacht me als een offerdier of verbrand me in een vuur van stro, maar hier zet ik mijn voet, mijn hele voet, op jullie hoofden. Hier staat Krishna, die nooit wankelt, en hem hebben wij geëerd. Wie van jullie haast heeft om te sterven, laat die Krishna vandaag uitdagen, hem met zijn boog Sharnga en zijn knots, en laat hij, geveld, opgaan in het lichaam van deze god.'

Het getal is vol

'Ik daag je uit, Krishna,' zei Shishupala. 'Kom, vecht met me, tot ik je vandaag dood, met alle Pandava's erbij. Want ook de zonen van Pandu verdienen dat ik ze dood, samen met jou. Ze zijn aan alle koningen voorbijgegaan en hebben jou geëerd, die geen koning bent. Een slaaf ben je, een ellendeling en geen koning, en wie jou uit kinderachtigheid eert alsof je het verdient, verdient de dood.'

Hij bleef staan en brulde. Toen hij zweeg, nam Krishna het woord, zacht, tegen alle koningen, terwijl de Pandava's erbij stonden.

'Koningen, deze man is de zoon van een vrouw uit ons geslacht, en toch is hij onze grootste vijand. Wij doen hem niets, maar hij is wreed van aard en zoekt altijd ons kwaad. Hij hoorde dat wij naar Pragjyotisha waren gegaan, en hij heeft Dvaraka in brand gestoken, hoewel hij de zoon van de zuster

van mijn vader is. De edelen van de Bhoja's waren op de Raivataka-berg aan het spelen; hij heeft ze overvallen, sommigen gedood en de anderen geboeid naar zijn eigen stad meegenomen. Om het offer van mijn vader te verstoren heeft hij het paard gestolen dat voor het paardenoffer was losgelaten, terwijl er gewapende mannen bij waren. De vrouw van Babhru, een man van naam, was op weg van Dvaraka naar het land van de Sauvira's; hij heeft haar in zijn verblinding geroofd, tegen haar wil. Onder een vermomming heeft hij voor de koning van Karusha een meisje geroofd dat niets misdaan had: Bhadra van Vaishali, de bruid van zijn eigen oom. Omwille van de zuster van mijn vader heb ik dit grote verdriet verdragen. Maar het is goed dat het nu gebeurt, in het bijzijn van alle koningen. Jullie zien zelf hoe hij zich tegen mij vergrijpt. Wat hij achter mijn rug heeft gedaan, weten jullie nu ook. Dat hij zich voor de hele kring van koningen zo hoogmoedig gedraagt, kan ik hem vandaag niet vergeven; daarvoor verdient hij de dood. Deze dwaas, die zo graag wilde sterven, heeft naar de hand van Rukmini gedongen. Maar hij kreeg haar niet, zoals een shudra de Veda niet te horen krijgt.'

Alle koningen die daar bijeen waren, keerden zich nu tegen de koning van Chedi. Maar Shishupala lachte hardop.

'Schaam je je niet, Krishna, om in de vergadering, en dan nog wel voor al deze koningen, te zeggen dat Rukmini eerst aan mij was toegedacht? Welke man die zichzelf een man vindt, behalve jij, zou in het gezelschap van fatsoenlijke mensen vertellen dat zijn vrouw eerst voor een ander bestemd was? Vergeef het me als je wilt, of vergeef het me niet. Of je nu boos bent of vriendelijk, wat kun jij mij doen?'

Krishna dacht aan zijn discus, die de trots van de asura's breekt. Zodra de discus in zijn hand lag, zei hij met luide stem:

'Luister, vorsten, waarom ik hem tot nu toe heb vergeven. Zijn moeder vroeg me honderd van zijn vergrijpen te vergeven. Dat was de gunst die ze vroeg, en ik heb haar die gegeven. Het getal is vol, koningen. Nu dood ik hem, hier voor jullie ogen.'

Hij sloeg met de discus het hoofd van de koning van Chedi af, en Shishupala viel. De koningen zagen een felle, vurige kracht uit zijn lichaam opstijgen, zoals de zon opkomt. Die kracht boog voor Krishna en ging hem binnen, voor de ogen van alle koningen. Nu Krishna Shishupala had gedood, regende het uit een lucht zonder wolken, er sloegen vlammende bliksems in, en de aarde beefde.

Sommige koningen zaten zonder een woord naar Krishna te kijken. Anderen wreven hun handen tegen elkaar, weer anderen beten op hun lippen, buiten zichzelf van woede. Sommigen prezen Krishna in stilte, sommigen waren verbitterd, en anderen hielden zich onpartijdig. De grote rishi's gingen naar Krishna toe en prezen hem, en de brahmanen en de machtige koningen ook.

Yudhishthira zei tegen zijn broers dat ze zonder uitstel en met alle eer de dodenriten moesten verrichten voor koning Shishupala, de dappere zoon van Damaghosha, en zijn broers deden het. Samen met de koningen wijdde Yudhishthira de zoon van Shishupala tot koning van de Chedi's.

Het grote offer van de koning van de Kuru's bloeide in alle rijkdom, en de jonge mannen genoten ervan. Het was onder een goed gesternte begonnen, de hindernissen waren weggenomen, er was geld en graan in overvloed, rijst en eten van alle soorten, en Krishna waakte erover met zijn boog Sharnga, zijn discus en zijn knots, tot Yudhishthira het rajasuya voltooid had. Na afloop van het offer nam Yudhishthira het slotbad, en alle kshatriya's, alle koningen, kwamen bij hem.

'Het is u gelukt, u die de dharma kent. U bent opperkoning geworden, en u hebt de roem van het geslacht van Ajamidha groter gemaakt. Met deze daad hebt u ook een grote dharma verricht. U hebt ons geëerd en ons alles gegeven wat we wilden. Nu nemen we afscheid: we gaan terug naar onze eigen rijken. Geef ons verlof.'

Yudhishthira eerde ieder van hen en zei tegen zijn broers: 'Al deze koningen zijn uit vriendschap naar ons toe gekomen, en nu ze afscheid nemen en naar huis willen, begeleid hen dan tot aan de grens van ons land.' De broers deden wat hij zei en begeleidden ieder de koning die hem toekwam. Bhima ging met Bhishma en Dhritarashtra mee, Arjuna met Drupada, en zo de anderen. Ook de brahmanen gingen weg, bij duizenden, en ieder van hen was geëerd.

Toen alle koningen en brahmanen vertrokken waren, zei Krishna tegen Yudhishthira: 'Met je verlof ga ik ook naar Dvaraka. Het geluk was met je: je hebt het rajasuya volbracht, het hoogste van de offers.'

'Dankzij jou heb ik het offer volbracht, Krishna,' zei Yudhishthira. 'Dankzij jou hebben alle kshatriya's mijn gezag aanvaard en zijn ze met hun schatting hierheen gekomen. Zonder jou zijn we hier nooit gelukkig. Hoe kan ik je laten gaan? Maar je moet naar Dvaraka, ik weet het.'

Met Yudhishthira ging Krishna naar Kunti, de zuster van zijn vader. 'Tante, je zonen zijn opperkoning geworden,' zei hij. 'Ze hebben bereikt wat ze wilden en ze zijn rijk. Wees daar blij om. Als je me verlof geeft, wil ik naar Dvaraka gaan.'

Daarna nam hij afscheid van Draupadi en Subhadra. Samen met Yudhishthira kwam hij uit de vrouwenvertrekken, baadde, zei zijn mantra's op en liet de brahmanen hun heilwensen uitspreken. Daruka, zijn wagenmenner, kwam met de wagen, die hij had ingespannen, met Garuda op het vaandel. Krishna liep rechtsom om de wagen heen, besteeg hem en reed weg naar Dvaraka. Yudhishthira volgde hem te voet, met zijn broers. Toen hield Krishna de wagen een ogenblik in en zei tegen hem:

'Bescherm je volk en wees altijd waakzaam. Laat je verwanten van jou leven zoals alle schepselen leven van de regenwolk, zoals de vogels van een grote boom, zoals de onsterfelijken van Indra.'

Ze namen afscheid van elkaar, en ieder ging naar huis. Toen Krishna weg was, koning, bleven in die goddelijke zaal alleen Duryodhana en Shakuni achter.

Dertien jaar

Na het rajasuya kwam Vyasa met zijn leerlingen bij Yudhishthira: Vyasa, de zoon van Parashara, de grootvader van de broers. Yudhishthira stond op, met zijn broers om zich heen, en eerde hem met water voor zijn voeten en een zetel. De rishi ging zitten op een kostbaar kleed met goud ingelegd.

'Ga zitten,' zei hij tegen Yudhishthira, en toen de koning met zijn broers zat, zei hij: 'Het is een geluk, zoon van Kunti, dat je het opperkoningschap hebt bereikt, dat zo moeilijk te bereiken is. Door jou zijn alle Kuru's groter geworden. Je hebt me goed geëerd. Nu wil ik gaan, als je me verlof geeft.'

Yudhishthira boog voor zijn grootvader en raakte zijn voeten aan. 'Er is een twijfel in me opgekomen, en die raak ik moeilijk kwijt. Behalve u is er niemand die hem kan wegnemen. De rishi Narada heeft gezegd dat er drie soorten voortekenen komen: aan het hemelgewelf, in de lucht en op de aarde. Zijn die voortekenen voorbij, grootvader, nu de koning van Chedi gevallen is?'

'Dertien jaar lang zullen die voortekenen grote gevolgen hebben, koning,' zei Vyasa, 'en aan het eind daarvan gaan alle kshatriya's ten onder. De Tijd

zal jou tot de enige oorzaak maken: de kshatriya's van de hele wereld zullen samenkomen en vergaan, door de misstap van Duryodhana en door de kracht van Bhima en Arjuna. Als deze nacht ten einde loopt, zul je in een droom Shiva zien, de grote god, de man van Uma: met zijn blauwe keel, met de schedel in zijn hand, met de drietand en de boog Pinaka, gekleed in een dierenhuid, met de stier in zijn vaandel, hij die de drie burchten van de asura's verwoestte, woest en ontzagwekkend, de heer van de dieren. Je zult Shiva zien op zijn stier, die wit is als een top van de Kailasa, en hij zal onafgebroken kijken naar het zuiden, de windstreek van Yama, de koning van de voorouders. Zo'n droom zul je dromen, koning. Laat hij je niet kwellen. Aan de Tijd ontkomt niemand. Ik wens je alle goeds. Nu ga ik naar de berg Kailasa. Wees waakzaam, beheers jezelf en bescherm de aarde.'

Vyasa ging met zijn leerlingen, die de Veda volgden, naar de Kailasa. De koning bleef achter met zijn zorgen, en hij dacht steeds weer aan de woorden van zijn grootvader. Wat de grote rishi gezegd had, zou gebeuren. Hoe zou een mens het lot kunnen tegenhouden met zijn eigen inspanning?

Tegen zijn broers zei hij: 'Jullie hebben gehoord wat Vyasa mij gezegd heeft. Sinds ik het hoorde, staat mijn besluit vast: ik moet sterven. Als ik de oorzaak moet zijn van de ondergang van alle kshatriya's, als de Tijd me daartoe gemaakt heeft, waarom zou ik dan nog leven?'

'Geef je niet over aan zo'n verschrikkelijke moedeloosheid, koning,' zei Arjuna. 'Die neemt je het verstand af. Denk goed na, en doe dan wat juist is.'

'Luister naar mijn gelofte, die vanaf vandaag geldt,' zei Yudhishthira. 'Dertien jaar lang zal ik geen hard woord zeggen, niet tegen mijn broers en niet tegen de andere koningen. Ik zal leven onder het gezag van mijn verwanten en me daaraan houden. Als ik zo leef, zonder onderscheid tussen mijn eigen zonen en die van anderen, komt er geen tweedracht in de wereld, en tweedracht is de wortel van de oorlog. Ik houd de oorlog ver van me af en doe altijd wat anderen graag willen, en zo zal niemand in de wereld kwaad van me spreken.'

Zijn broers hoorden wat hun oudste broer zei, en omdat ze alleen wilden wat goed voor hem was, stemden ze ermee in. In de vergadering legde Yudhishthira de gelofte af, samen met hen. Hij bracht de voorouders en de goden hun offers, liet de riten voor heil en geluk verrichten, en toen alle koningen vertrokken waren, ging hij met zijn broers en zijn ministers zijn stad binnen.

Kristal en water

Samen met Shakuni bekeek Duryodhana de zaal langzaam, van het ene eind tot het andere. Hij zag er hemelse ontwerpen die hij in Hastinapura, de stad die naar de olifant heet, nooit had gezien.

Op een dag, midden in de zaal, kwam hij bij een vloer van kristal. Hij dacht dat het water was en tilde zijn kleren op. Toen hij zag dat hij zich vergist had, liep hij met een somber gezicht verder. Wat later kwam hij bij een vijver van water zo helder als kristal, met lotussen van kristal erin. Hij dacht dat het vaste grond was en viel met kleren en al in het water.

Bhima lachte om hem, en de dienaren van het paleis ook, en toen Arjuna en de tweeling zagen hoe hij erbij stond, lachten ze allemaal mee. Op bevel van de koning brachten de dienaren hem droge, mooie kleren. Duryodhana was spot niet gewend, en hun lachen verdroeg hij niet. Maar hij hield zijn gezicht in bedwang en keek hen niet aan. Daarna tilde hij opnieuw zijn kleren op, alsof hij door water moest waden, en stapte op droge grond, en weer lachten ze allemaal. Tegen een deur die open leek, maar van kristal was en dicht, liep hij met zijn voorhoofd aan. En een deur die openstond, hield hij voor dicht, en hij keerde om.

Na al die vergissingen, en na de wonderlijke rijkdom die hij bij het rajasuya had gezien, ging Duryodhana met verlof van de Pandava's terug naar Hastinapura. Onderweg dacht hij na over alles wat hij gezien en ondergaan had, en er werd een slechte gedachte in hem geboren. Hij had de zonen van Pritha gelukkig gezien, de koningen onderworpen, iedereen tot de kinderen toe hun goedgezind, en de glans van de Pandava's, en hij zag bleek. Hij dacht aan niets anders dan aan de zaal, en aan het koningsgeluk van de wijze Yudhishthira, dat niemand evenaarde. Hij was zo in gedachten dat hij Shakuni geen antwoord gaf, hoe vaak die ook tegen hem praatte.

Shakuni, de broer van zijn moeder Gandhari en een zoon van Subala, de koning van Gandhara, zag dat Duryodhana met zijn gedachten ver weg was. 'Duryodhana, waarom loop je zo te zuchten?'

'Oom, ik heb gezien hoe de hele aarde Yudhishthira gehoorzaamt, veroverd door de wapens van Arjuna. Ik heb dat offer van de zoon van Pritha gezien, dat was als het offer van Indra bij de goden. Ik ben vervuld van afgunst, ik brand dag en nacht, en ik droog uit als een ondiepe poel in de hete maanden. Kijk: Krishna heeft Shishupala geveld, en er was geen man die zijn kant koos. De

koningen werden verschroeid door het vuur dat van de Pandava's uitgaat, en ze hebben dat vergrijp vergeven. Wie had het anders kunnen vergeven? Krishna heeft een grote en ongepaste daad begaan, en die is gelukt door de macht van de zonen van Pandu. En al die koningen kwamen met hun juwelen van alle soorten bij de zoon van Kunti, als vaishya's die hun schatting betalen. Nu ik zijn koningsgeluk zo voor me zie, vreet de afgunst aan me, ik die zoiets niet gewend ben.'

Hij dacht er nog verder over na, en opnieuw zei hij tegen Shakuni: 'Ik stort me in het vuur, of ik neem gif, of ik ga het water in. Ik kan niet leven. Welke man in de wereld die moed heeft, kan verdragen dat hij zijn rivalen ziet groeien en zelf achteruitgaat? Dan ben ik geen vrouw en geen niet-vrouw, geen man en geen niet-man, als ik vandaag lijdzaam aanzie dat zulk geluk naar hen gekomen is. Hun heerschappij over de aarde, hun rijkdom, dat offer: wie als ik zou dat kunnen verdragen? In mijn eentje kan ik dat koningsgeluk niet halen, en bondgenoten zie ik niet. Daarom denk ik aan de dood. Nu ik dat heldere geluk van de zoon van Kunti zie, geloof ik dat het lot alles is en dat de inspanning van een mens niets uithaalt. Ik heb vroeger mijn best gedaan hem te vernietigen, zoon van Subala. Hij is overal aan ontkomen, en hij is gegroeid als een lotus in het water. Daarom zeg ik: het lot is alles. De zonen van Dhritarashtra slinken, de zonen van Pritha groeien, elke dag. Als ik aan dat geluk denk, en aan die zaal, en aan de dienaren die me uitlachten, brand ik als in een vuur. Geef me dan verlof, oom, zo ongelukkig als ik ben en zo vol wrok, en vertel het Dhritarashtra.'

'Duryodhana, je moet niet afgunstig zijn op Yudhishthira,' zei Shakuni. 'De Pandava's genieten van wat hun toekomt, van hun eigen lot. Je hebt vaak plannen tegen hen gesmeed, een hele reeks, en ze zijn eraan ontsnapt, omdat het lot hun gunstig was. Ze hebben Draupadi gekregen als vrouw, en Drupada met zijn zonen en de machtige Krishna als bondgenoten om de aarde te veroveren. Ze hebben hun deel van het rijk van hun vader geërfd, het is ze niet afgenomen, en ze zijn gegroeid door hun eigen kracht. Wat valt er te klagen? Arjuna heeft Agni gunstig gestemd en daarvoor de Gandiva gekregen, de twee pijlkokers die nooit leeg raken en de wapens van de goden. Met die boog en de kracht van zijn armen heeft hij de koningen onderworpen. Wat valt er te klagen? Hij heeft de danava Maya uit het vuur gered en hem die zaal laten bouwen, en in opdracht van Maya dragen de woeste rakshasa's die Kinkara's heten haar. Wat valt er te klagen? Je zegt dat je geen bondgenoten hebt. Dat

is niet waar. Je broers staan aan je kant. Drona, de grote boogschutter, met zijn wijze zoon; Karna, de zoon van Radha; Kripa; ik met mijn broers, en de dappere zoon van Somadatta. Met hen allemaal samen kun je de hele aarde veroveren.'

'Met jou, oom, en met die anderen zal ik de Pandava's zelf verslaan, als jij het goedvindt. Als ik hen verslagen heb, is de aarde van mij, met alle koningen, en die zaal met al haar rijkdom.'

'Arjuna en Krishna, Bhima en Yudhishthira, Nakula en Sahadeva, en Drupada met zijn zonen: zelfs de scharen van de goden kunnen hen niet met geweld in de strijd verslaan. Het zijn grote wagenstrijders, grote boogschutters, ze kennen de wapens en ze houden van de strijd. Maar ik weet hoe Yudhishthira zelf verslagen kan worden. Luister en neem het aan.'

'Als het kan zonder gevaar voor onze vrienden en voor de andere grote mannen, oom, vertel me dan hoe ik hem kan verslaan.'

'De zoon van Kunti houdt van het dobbelspel, en hij kan niet dobbelen. Als hij wordt uitgedaagd, kan de koning niet weigeren. Ik ben een meester in het dobbelen. Op aarde is er niemand die mij evenaart, in de drie werelden niet. Daag de zoon van Kunti uit voor een spel met de dobbelstenen. Ik ken de stenen, en ik neem zijn rijk en zijn stralende koningsgeluk van hem af, voor jou. Maar vertel dit alles aan de koning, Duryodhana. Als je vader het toestaat, win ik het van hem.'

'Vertel jij het Dhritarashtra maar, zoon van Subala,' zei Duryodhana. 'Ik kan het niet over mijn lippen krijgen.'

. . .

HOOFDSTUK ZES van *Het dobbelspel*, boek 3 van *De Mahabharata opnieuw verteld* door Jan de Vries. Dit hoofdstuk staat op mahabharata.nl/lezen/het-dobbelspel/het-getal-is-vol/, met de verhalen, de personages en de plaatsen erbij. Het volgende hoofdstuk, *Hier is de deur*, staat op mahabharata.nl/lezen/het-dobbelspel/hier-is-de-deur/. Het hele boek is als PDF en EPUB te downloaden op mahabharata.nl/lezen/het-dobbelspel/. Nederlandse tekst © 2026 Jan de Vries; werkeditie, niet in de handel.